

VASILE ALECSANDRI LA BRAȘOV

de ADRIAN VĂTĂMANU

În anul revoluționar 1848, printre celelalte personalități de seamă ale culturii noastre naționale, care au venit din Moldova și Țara Românească la Brașov, rămânând în acest oraș în mod temporar și intrând în legătură mai apropiată cu brașovenii, se numără și Vasile Alecsandri. De va fi fost marele poet și patriot și cu alte ocazii în Brașov, nu avem cunoștință. dar posedăm dovezi certe că, în urma eșecului revoluției burghezo-democratice din Moldova din 1848, bardul de la Mircești pleacă pe ascuns de la Iași după 29 martie 1848, când o parte din semnatarii „Memoriului“, alcătuit cu ocazia întrunirii de la Hotelul Petersburg din Iași, fuseseră arestați și urmau să fie expulzați din țară de către oamenii siguranței domnitorului Mihail Sturza. Spre a dispărea din ochii oamenilor stăpînirii, Vasile Alecsandri ia drumul către Munții Neamțului și apoi către Brașovul Transilvaniei¹.

În primele zile ale drumului său către Munții Neamțului, Alecsandri poposește cîtva timp la conacul boierilor Cantacuzino de la Băltățești și apoi o ia către Hangu, pe valea Bistriței, unde Cantacuzinii aveau o altă moșie cu conac și unde ajunge la 4 aprilie.

Pe moșia lor de la Băltățești cei cinci frați Cantacuzino concentraseră un oarecare număr de țărani în scopul susținerii revendicărilor, cerute lui Mihail Sturza în Memoriul, înaintat acestuia de către revoluționari la Iași, dar le dădură drumul în urma unei depeșe, primite de către Gheorghe Cantacuzino, poreclit „cneazul“, din partea consulatului rusesc din Iași².

La Hangu a stat Vasile Alecsandri împreună cu Gheorghe Cantacuzino și Teodor Sion cîteva zile, așteptînd pașaportul necesar trecerii în Transilvania. Întrucît nu obținură destul de repede pașapoartele, iar oamenii lui Mihai Sturza erau pe urmele lor, ei trec granița la Tulgheș lără pașapoarte³.

Ruinele de la Hangu ale conacului Cantacuzinilor, în care poposise Vasile Alecsandri și Teodor Sion ca oaspeți ai lui Gheorghe Cantacuzino, se mai văd și astăzi. Aceeași localitate adăpostește vechea biserică a hatmanului Isac Balica, pe care domnitorul Miron Barnovschi o înzestrează cu moșii, dorind să-i fie o principală ctitorie.

¹ Gh. Cr. Nicolescu, *Viața lui Vasile Alecsandri*, Editura pentru literatură, București, 1965, pag. 176.

² Gh. Sion, *Suvenire contemporane*, vol. II, Editura Mînera, București, 1973, pag. 80.

³ Gh. Cr. Nicolescu, *op. cit.*, pag. 178.

La Tulgheș Vasile Alecsandri trebui să aștepte încă câteva zile și anume între 16 și 23 aprilie, după care timp, primind pașaportul, se îndreaptă cu trăsura împreună cu Gheorghe Cantacuzino și Teodor Sion spre Brașov, în care oraș sosește la 25 aprilie 1848⁴.

Din actele orașului Brașov reiese, că judele orașului raportează organelor sale superioare la 27 aprilie, că „a sosit în localitate boierul mare Cantacuzino, care pleacă miine la Sibiu pentru a se duce de acolo la Blaj”⁵. Împreună cu acesta sosise și Alecsandri, dar el nu e menționat în raportul judelei către superiorii săi.

De îndată ce a poposit la Brașov Vasile Alecsandri ia legătură cu Gheorghe Barițiu, cu Andrei Mureșianu, cu Iacob Mureșianu, cu Scurtu și cu Gheorghe Nica, omul, care s-a dovedit de mare ajutor în rezolvarea multora din problemele românești din Brașovul acelor vremuri. Cu Gheorghe Barițiu era Alecsandri mai de mult în corespondență. În 1843 acesta primise de la Iași un inel cu o adresă omagială pentru opera lui culturală și printre semnatarii ei se găsea și Vasile Alecsandri. Locul de întâlnire al lui Alecsandri cu brașovenii era „Casina”. De locuit își găsiseră toți pribegii, deci și Alecsandri, cite o cameră la Hotelul Coroana, existent în Brașov încă de pe atunci⁶.

Întregul oraș era în fierbere. Problema principală în discuție era aceea a revendicărilor românești, cerute guvernului Habsburgilor de la Viena. Între aceste revendicări un prim loc îl ocupa cererea românilor de a avea drepturi egale în Stat cu ungurii și sașii din Transilvania. O a doua cerere principală, care se auzea din gura românilor, era aceea a dreptului de a avea reprezentanții lor în organele de conducere din Transilvania proporțional cu numărul populației. Cu multă ardoare se discuta hotărârea, luată de guvernul maghiar din Budapesta în fața sa Lajos Kossuth, care proclama independența Ungariei față de Austria și dispunea totodată anexarea Transilvaniei în cuprinsul Statului maghiar, lucru cu care românii nu erau de acord.

Pentru ziua de 3/15 mai 1848 se convocase marea adunare de la Blaj. În legătură cu această adunare Gheorghe Barițiu are mai multe consultări cu Vasile Alecsandri. După sosirea sa la Brașov, Vasile Alecsandri era trup și suflet alături de revoluționarii transilvăneni. Principalul om de legătură cu aceștia a fost, cit a stat la Brașov, Gheorghe Barițiu, în ale cărui organe de presă: „Foaia pentru minte, inimă și literatură” și „Gazeta Transilvaniei”, publică un șir de materiale⁷.

Dar nu numai aceste tribune le folosește Alecsandri pentru a face cunoscute ideile sale revoluționare. Tot în răstimpul cit a stat la Brașov, el publică o broșură, intitulată „În numele Moldovei, al omeniei și al lui Dumnezeu”⁸. Broșura cuprinde un șir de acuzații la adresa lui Mihail Sturza, domnitorul Moldovei, care arestase și urmărea și pe cei nearestați, care intenționaseră să ridice steagul revoluției în Moldova. Broșura apare sub semnătura: „Mădular al Comitetului ales de obște pentru redacția cererilor sale”,

⁴ *Ibidem*, pag. 179.

⁵ *Ibidem*, pag. 179.

⁶ Gh. Sion, *op. cit.*, pag. 41.

⁷ Gh. Cr. Nicolescu, *op. cit.*, pag. 181.

⁸ *Ibidem*, pag. 183.

care nu este altul decât Vasile Alecsandri. În cuprinsul broșurii sînt analizate pe rînd cele treizeci și cinci de puncte ale proclamației, redactate în martie 1848 la întrunirea de la Hotelul Petersburg din Iași. Tot aici sînt prezentate pe larg abuzurile, săvîrșite de Mihail Sturza în Moldova.

Dat fiind, că, între timp, apăruseră în „Gazeta Transilvaniei” unele știri, care defăimau revoluția de la 1848 din Moldova ca și pe revoluționari, Alecsandri publică în aceeași „Gazetă” în numărul 41 din 20 mai 1848 o lucrare în formă de scrisoare, intitulată „Corespondență din Iași”. În această nouă luare de poziție față de reacțiunea din Moldova în frunte cu domnitorul Mihail Sturza sînt analizate iarăși cele expuse de Vasile Alecsandri în broșura, publicată sub titlul: „În numele Moldovei, al omeniei și al lui Dumnezeu” precum și cele expuse într-o broșură anonimă, apărută sub titlul: „Întîmplările din Moldova din luna martie 1848”.

În numărul din 10 mai 1848 al „Foi pentru minte, inimă și literatură”, Alecsandri publică în preajma mării adunări revoluționare de la Blaj poezia „15 Mai 1848”. Poezia apare în fruntea revistei, pe prima pagină, ceea ce dovedește importanța care i se dădea. Ea este opera lui Vasile Alecsandri, alcătuită acum, la Brașov, într-una din serile în care se va fi retras în camera sa de la Hotelul Coroana, unde își stabilise domiciliul provizoriu.

Această producție literară, scrisă în cinstea mării adunări, convocate de către românii transilvăneni pe Cîmpia Libertății de la Blaj, nu este atît de importantă prin forma ei, care în cele patru strofe folosește obișnuita versificație trohaică, avînd versurile alcătuite din opt picioare metrice cu cezura la mijloc și utilizînd mijloace obișnuite în exprimarea ideilor și sentimentelor, ci prezintă o deosebită importanță prin conținutul său social și național.

„Fraților nădejde bună! fiți cu toții în veselie!

„Cerul însuși ocrotește scumpa noastră românie!

„Azi e ziua de-niversare a românului popor,

„Care singur își urzește dulce, mîndru viitor”, spune poetul în prima strofă a poeziei.

Chiar de la început Alecsandri insuflă în versurile sale curaj și hotărîre în acțiunile revoluționarilor români de la 1848 din Transilvania, „care își urzesc singuri dulce, mîndru viitor”.

În strofele următoare, descrierea naturii cu frumusețile sale din luna mai este un adaos, care mărește bucuria, născută în sufletele românilor în preajma marilor hotărîri, care vor aduce libertate și independență, „dup-o lungă, dureroasă și fatală despărțire”, cum se conchide de către autor în strofa a III-a.

Poetul amintește și de trecutul măreț al poporului român, afirmînd în ultima strofă cu mîndrie:

„Viitorul ce urziți

Va fi vrednic de trecutul a strămoșilor slăviți!”.

Această poezie patriotică, revoluționară, cere românilor să fie uniți în lupta lor pentru libertate și dreptate socială și se încheie cu strigătul de bucurie: „România să trăiască!”. Este strigătul de bucurie, pe care poporul

român îl va scoate mereu în cursul istoriei sale de mai apoi, atît în cadrul unirii Moldovei și Țării Românești la 24 ianuarie 1859, cît și în cursul războiului pentru independența României de la 1877/78 și la unirea Transilvaniei cu patria mamă, România, în anul 1918.

Pe lingă multe alte merite pe teren social și național, Vasile Alecsandri l-a avut și pe acela de a fi căutat să pună mereu în circulație numele patriei noastre, care fu folosit și în actele scrise din anul 1862, după unirea Principatelor⁹.

Poezia „15 Mai 1848”, publicată în „Foaia pentru minte, inimă și literatură” e semnată: „Un român”.

Dar, pe lingă Vasile Alecsandri, Gheorghe Cantacuzino și Teodor Sion, apar la Brașov în acest timp și alții din capii revoluției burghezo-democratice din Moldova anului 1848, între care Iancu Alecsandri, fratele poetului, Alexandru Ioan Cuza, viitorul domnitor al Principatelor române, Costache Negri și Alecu Russo¹⁰. Gheorghe Sion, prezent și el tot atunci la Brașov, venise aici ceva mai înainte de Vasile Alecsandri¹¹.

Dintre revoluționarii din Moldova, Iancu Alecsandri, fratele poetului, Costache Negri și Alecu Russo se întîlniră în aprilie la Giurgiu, pe Dunăre, cu Alexandru Ioan Cuza. Cei trei veneau de la Paris cu intenția de a intra în Moldova neobservați de oamenii lui Mihail Sturza, iar Alexandru Ioan Cuza venea din țară, după peripețiile avute în urma arestării sale în noaptea de 29 martie de către arnăuții domnitorului și transportării sale, apoi, la Galați, de unde cu barca fu dus la Brăila, iar de aici urma să fie dus la Măcin și predat turcilor împreună cu ceilalți, care avuseră aceeași soartă. La Brăila însă, folosindu-se de o furtună iscată, ce împiedică bunul mers al bărcilor, în care erau escortați exilații, șase dintre ei reușiseră să fugă. Între aceștia era și Alexandru Ioan Cuza, care avea o rană la picior și din această cauză fu prins de un ofițer din escortă. Folosind viclenia, Alexandru Ioan Cuza promise ofițerului, că îl va conduce pînă la locul unde erau ascunși ceilalți fugari. Ofițerul fu de acord, dar se desmetici abia, cînd văzu, că exilatul îl duse la clădirea consulatului englez, unde intră și nu mai putu fi reluat. De la Brăila, după ce reuși să-și îngrijească rana de la picior, Cuza și ceilalți fugari, înarmați cu pașapoarte austriace, porniră în Transilvania pe la Brașov. La Giurgiu el se întîlni cu cei trei revoluționari moldoveni, sus amintiți, care veneau din Franța, și hotărîră cu toții să se îndrepte către Brașov, unde ajunseră peste cîteva zile și unde îl aflară și pe Vasile Alecsandri¹².

Nu ni s-au păstrat amintirile celor de mai sus în legătură cu Brașovul, căci poate că nici n-au fost așternute pe hîrtie, în schimb Gheorghe Sion, ajuns la Brașov în urma altor peripeții, ne-a transmis impresiile sale în legătură cu acest oraș, așezat pe latura sudică a unghiului, care îl formează Carpații în aceste locuri.

⁹ Const. C. Giurescu și Dinu C. Giurescu, *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri pînă azi*, pag. 615.

¹⁰ Marin Mihalache, *Cuza Vodă*, Editura tineretului, București, 1967, pag. 21.

¹¹ Gh. Sion, *op. cit.*, pag. 79.

¹² Marin Mihalache, *op. cit.*, pag. 21.

„Mărturisesc, că de cum am început să mă apropiu de Brașov“, spune el, „am rămas încântat de curățenia străzilor, de ordinea, ce vedeam domnind în toate, de stilul îngrijit al construcțiilor și de aerul de civilizație, ce părea întipărit în tot, ce ni se înfățișa înaintea ochilor“¹³.

După ce se întâlniră la Brașov, ceilalți revoluționari, între care și Vasile Alecsandri, discutară asupra măsurilor de luat, în legătură cu patria lor.

Și pe Alecsandri ca și pe ceilalți revoluționari i-a impresionat în Transilvania atitudinea întregului popor, unit în revendicările sale în cursul marii adunări de la Blaj. Cu țărănimea erau solidari și intelectualii, indiferent, dacă erau preoți, muncitori, profesori, poeți, învățați. Prozatorul nostru, Alecu Russo, prezent și el pe „Cimpia Libertății“, spune mai târziu: „Multă mirare insufla pribegilor spectacolul frăției dintre surtuțe și sumane“¹⁴.

Revoluționarii din Moldova participară cu tot sufletul alături de cei din Transilvania la „Marea Adunare de la Blaj“, subscriind la toate revendicările românilor din imperiul Habsburgic, mai ales la cel strigăt al întregii adunări: „Vrem să ne unim cu țara!“.

Datorită participării active la desfășurarea evenimentelor politice din Transilvania, Vasile Alecsandri și ceilalți revoluționari își revizuiesc poziția, luată în „Memoriul“, înaintat lui Mihail Sturza în Martie 1848, în sensul acordării unei atenții mai mari problemei țărănești. Ei prevăd acum în „Prințișii noastre pentru reformarea patriei“, act alcătuit la Brașov, „desființarea iobăgiei fără despăgubire din partea țăranilor iobagi“¹⁵.

În timpul cit a mai stat în Brașov, Vasile Alecsandri mai compune poeziile: „Către români“ și „Hora Ardealului“. Amîndouă se publică apoi în „Foaie pentru minte, inimă și literatură“ și constituie, pe lângă valoarea lor literară, mărturi ale luptei pentru unire, preconizate de românii din cele trei Principate încă de pe atunci. Poezia „15 Mai 1848“, amintită mai sus precum și celelalte două: „Către români“ și „Hora Ardealului“, alcătuite acum, la Brașov, în aceste momente de luptă hotărîtă pentru libertate și unire cu frații lor din celelalte două mari provincii românești, constituite nu numai pentru românii transilvăneni, pentru care în primul rînd sînt scrise de bardul de la Mircești, ci pentru toți românii pagini din lupta dîră, dusă de acest popor pentru libertate și independență. Aceste poezii vor rămîne mereu ca mărturii ale unor simțăminte identice la românii din cele trei provincii românești în anul revoluționar 1848, dar și mai apoi, la 1859, 1877 și 1918.

„Hora Ardealului“ este poezia, al cărei conținut în parte este reluat de Vasile Alecsandri în poezia „Hora Unirii“, alcătuită în preajma unirii Moldovei cu Țara Românească din 1859. Cînd apare în „Foaia pentru minte, inimă și literatură“, poezia „Hora Ardealului“ e semnată tot cu pseudonimul „Un român“. Ea se încheie cu versurile:

„Să-ntărim hora frăției
Pe pămîntul româniei“.

¹³ Gh. Sion, *op. cit.*, pag. 70.

¹⁴ Alecu Russo, *Scrieri (comentate de Petre V. Haneș)*, Editura Scrisul românesc, Craiova, pag. 210.

¹⁵ Gh. Cr. Nicolescu, *op. cit.*, pag. 193.

¹⁶ *Ibidem*, pag. 194.

Prima strofă din „Hora Ardealului” rămâne identică cu prima strofă din „Hora Unirii”, alcătuită de Vasile Alecsandri în 1857. Și identice rămân în „Hora Unirii” și cele două ultime versuri ale poeziei „Hora Ardealului”, publicată pe ultima pagină a „Foaiiei pentru minte, inimă și literatură” din 14 iunie 1848¹⁷.

Deoarece, între timp, începuse a se vorbi mai insistent despre revoluționarii moldoveni, poposiți la Brașov, pentru a evita un conflict cu organele de siguranță ale Austro-Ungariei aceștia se pregătiră să plece din Brașov¹⁸. Apăruse în discuții o știre, care mai ales atrăgea atenția asupra lor și anume, că aceștia intenționau a năvăli în Moldova cu armate, formate de ei, din trei direcții: Țara Românească, din Transilvania prin trecătoarea spre Moldova și din Bucovina. Deși știrea nu corespundea realității, ei trebuiră să țină cont de ea¹⁹.

Înainte de a pleca din Brașov despărțiți în trei direcții, revoluționarii alcătuiră împreună două documente de o deosebită importanță²⁰. Un document conținea o proclamație, adresată populației, cerându-i să reziste împotriva lui Mihail Sturza. Proclamația este semnată de V. Alecsandri, C. Negri, Al. I. Cuza și Iancu Alecsandri. Al doilea document, rămas în manuscris și aflat pe urmă la Eftimie Murgu, este intitulat: „Prințiipiile noastre pentru reformarea patriei”. Printre alte cereri se solicită în acest act unirea Moldovei și Țării Românești într-un singur Stat neatirnat, românesc. Bănățeanul Eftimie Murgu era strâns legat de moldoveni, căci funcționă o perioadă de timp ca profesor la Iași. Documentul e semnat de V. Alecsandri, Costache Negri, L. Rosetti, Gh. Cantacuzino, Manolache Costache, A. Russo, Gr. Balș și Gheorghe Sion.

Marea adunare de pe Cîmpia Libertății de lângă Blaj avusese loc, cere-rile românilor fuseseră puse deschis în fața adunării și votate de adunare, în ea intrînd reprezentanți ai întregii populații românești din Transilvania, dar lupta nu se sfîrșise. Punerea în practică a cererilor, votate în marea adunare de la Blaj, și realizarea dorințelor românilor transilvăneni cerură încă multe jertfe mai apoi.

Prezența lui Vasile Alecsandri la Brașov, consemnată de documente între 25 aprilie și 5 iunie 1848 ca și prezența celorlalți revoluționari din Moldova aici împreună cu participarea tuturor la Marea adunare de pe Cîmpia Libertății ne arată cît de strînse erau legăturile românilor din Moldova și Transilvania în lupta lor pentru eliberarea națională și socială a întregului popor român. Vasile Alecsandri activează pentru cauza românească la Brașov ca și la Iași sau Mircești. Prin prezența sa la Brașov ca și prin poeziile, scoase la lumină aici, la Brașov, nemuritorul poet și patriot român, care a luptat cu condeii, pentru libertate dar și cu fapta de dincolo de condei, contribuie la unirea forțelor românilor moldoveni și transilvăneni pentru obținerea de drepturi legitime și pentru unirea lor politică.

¹⁷ „Foaia pentru minte, inimă și literatură”, nr. 24 din 14 iunie 1848.

¹⁸ Gh. Sion, *op. cit.*, pag. 115.

¹⁹ *Ibidem*, pag. 114.

²⁰ Gh. Cr. Nicolescu, *op. cit.*, pag. 191.

Pentru că nu se poate întoarce acasă, la 5 iunie V. Alecsandri plecă la Cernăuți, unde îl întâlnim la 13 iunie împreună cu fratele său, Iancu și cu Costache Negri, luind parte la o ședință a grupului de revoluționari moldoveni, care se constituise aici²¹.

La Cernăuți, Comitetul revoluționar, care se constituie și în care intrase Alecsandri, C. Negri, Al. Cuza și Zaharia Moldovan, porni o intensă activitate în scopul îndeplinirii dezideratelor revoluționare, care-i călăuzeau pe moldoveni. Aici revoluționarii lucrară cu mult mai metodic decât la Iași, menținând legătura cu comitetul revoluționar din Moldova, care ființa încă la Iași și din care făceau parte, între alții, Grigore Cuza, unchiul lui Al. I. Cuza, Al. Mavrocordat și Gr. Ghica, viitorul domnitor. În scopul cîștigării sprijinului marilor puteri pentru cauza românilor, V. Alecsandri este trimis de către Comitet în Franța. Același lucru îl făcură și cei din Țara Românească, trimitîndu-l pe Ion Ghica la Constantinopol, iar pe Al. Folescu și pe I. Maiorescu tot în Apusul Europei²².

Dacă prezența fizică a lui Vasile Alecsandri la Brașov a fost de scurtă durată, prezența sa spirituală între brașoveni a rămas permanentă, iar aprecierea operei sale de ori ce fel s-a făcut cu multă căldură de către aceștia, ca, de altfel, de întreaga Transilvanie.

În legătură cu aceasta, în activitatea componistică a lui Iacob I. Mureșianu, pe al cărui părinte îl cunoscuse Vasile Alecsandri la Brașov în 1848, găsim preluat conținutul literar al piesei lui Vasile Alecsandri, intitulată „Coana Chirița în provincie” și constituind livretul suitei coregrafice a compozitorului, cu titlul „Mare bal la Bîrzoieni”.

Un alt brașovean care a îmbrățișat cu multă căldură întreaga operă literară a lui Vasile Alecsandri, a fost Andrei Birseanu, cunoscutul profesor, literat și membru al Academiei Române, care, încă de pe cînd era elev, îndrăgise poezia și opera literară în proză a lui Vasile Alecsandri²³. Primele sale producții literare în versuri sînt mult influențate de lirica lui Vasile Alecsandri.

Dragostea lui Andrei Birseanu pentru lirica lui Alecsandri era și o consecință a interesului, cu care profesorii lui Birseanu, Ion Lepădatu și Ion Popeea, ambii profesori de limba română ai elevului din Dîrstele Brașovului, alcătuiau programele șezătorilor literare ale Societății literare a elevilor liceului „Andrei Șaguna” din Brașov, unde V. Alecsandri era mereu prezent cu părți din opera sa literară. Această dragoste pentru opera lui Vasile Alecsandri o purtă în suflet Andrei Birseanu și mai pe urmă²⁴.

În capitala imperiului austro-ungar, ca student, Andrei Birseanu a fost o perioadă de timp președintele Secției literare a Societății studențești „România Jună”. În cadrul acestei societăți Alecsandri a fost sărbătorit cu mult fast la împlinirea vârstei de 60 de ani în anul 1881. Pe lângă telegrama de felicitare și un album, pe care studenții, între care Andrei Birseanu și Ion Panțu din Brașov, Ion Paul din Banat ca și mulți alții i le trimit lui Alecsandri, ei organizează și o frumoasă serbare, în cadrul căreia se recită multe din

²¹ Marin Mihălache, *op. cit.*, pag. 23.

²² *Ibidem*, pag. 23—24.

²³ I. B r a z u, *V. Alecsandri și Andrei Birseanu*, în „Transilvania”, nr. 1 martie, 1941, pag. 40.

²⁴ *Ibidem*, pag. 45.

poeziile sărbătoritului. Ion Panțu și Ion Paul vorbesc în cadrul serbării despre opera literară a lui Alecsandri, iar Andrei Birseanu prezintă biografia scriitorului într-o amplă expunere, care, din dragostea mare a acestuia pentru opera literară a lui Vasile Alecsandri, se încheie cu cuvintele: „Alecsandri face parte dintre cei mai mari poeți ai lumii”²⁵.

Dedicației din albumul trimis de studenții de la „România Jună”, în care, printre altele, se spune: „Glorie ție, poete, glorie și ani mulți, ție, care însuși ești gloria neamului românesc”, Alecsandri îi răspunde: „Înainte, înainte, junime română! Fie ca ultimii pași, ce-mi rămîn de făcut, să fie întovărășiți și susținuți de răsunetul faptelor tale triumfale!”²⁶.

În anul 1890, la moartea lui Vasile Alecsandri, întreaga Românie simțea durerea pierderii unuia dintre cei mai vrednici fii ai săi. Dincoace de munți în Transilvania, la Brașov, după comemorarea oficiată la biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului, fură relevate meritele lui Vasile Alecsandri ca poet și ca luptător pentru eliberarea națională și socială a românilor. În sala festivă a liceului „Andrei Șaguna”, Andrei Birseanu în fața elevilor, a profesorilor și a unora dintre părinții elevilor prezintă pe larg viața și opera dispărutului odată cu omagiile, aduse acestuia elogii pentru munca depusă pe tărîm literar cît și pe teren social. Încheind, Andrei Birseanu adause: „Alecsandri a fost român în simțirile sale, român în faptele sale și același român în scrierile sale”²⁷.

Festivități de comemorare a vieții și operei lui Vasile Alecsandri se făcură în Transilvania cu ocazia morții sale nu numai la Brașov, ci și la Sibiu și în alte părți, Alecsandri fiind „poet al tuturor românilor, nu numai al românilor moldoveni”.

Popularitatea lui Vasile Alecsandri între brașoveni se menținu și după moartea sa. În sălile de spectacole ale orașului cît și în cele improvizate sau existente în comunele din județ atît poeziile cît și piesele sale de teatru au fost mereu prezente în programele serbărilor organizate cu diferite ocazii.

În lupta lui dîră și în patriotismul său luminat, Vasile Alecsandri a sprijinit din toate puterile cu graiul și cu condeiful lupta tuturor românilor din cele trei mari provincii românești. Noi cei de astăzi, urmași ai celor, care luptau la 1848 pentru dreptate și eliberare socială și națională, vom păstra mereu în inimi recunoștința pentru dragostea și avîntul cu care Vasile Alecsandri a îmbrățișat această cauză, care era a întregului popor român.

²⁵ *Ibidem*, pag. 48.

²⁶ „Anuarul Gimnazului mare public român din Brașov”, pe anul școlar 1890/1891, pag. 77.

²⁷ Ion Brașu, *op. cit.*, pag. 50.

VASILE ALECSANDRI À BRAȘOV

(résumé)

Après l'échec de la révolution de mois de mars 1848 de Moldavie, Vasile Alecsandri part secrètement de Iași vers les Monts de l'Allemand et passe la frontière en Transylvanie le 16 avril, en arrivant le 25 avril à Brașov. Ici il vient en relation avec les révolutionnaires brachoviens: Gheorghe Barițiu, Andrei Mureșianu, Iacob Mureșianu, Scurtu et Gheorghe Nica, qui il rencontre souvent dans la „Cassine“.

Il soutienne les revendications des Roumains de Transylvanie, qui avaient convoqué la grande assemblée de Blaj pour le 3/15 mai 1848. À cet effet il participe à cette grande assemblée ensemble avec des autres révolutionnaires de Moldavie.

Combien de temps se trouve-t-il à Brașov, Alecsandri publie dans les périodiques: „La Gazette de la Transylvanie“ et „La feuille pour la sagesse, le coeur et la littérature“, plusieurs oeuvres, les unes politiques, les autres littéraires. Particulièrement importantes étaient les poésies: „Aux Roumains“, „15 Mai 1848“ et „La ronde paysanne de la Transylvanie“. Aussi dans ce temps là, Vasile Alecsandri publie une brochure sous le titre: „Au nom de la Moldavie, de la bonté et du Dieu“. Après cela avec les autres révolutionnaires, venus de Moldavie, il imprime une proclamation, adressée de la Moldavie, en demandant au peuple de lutter contre Mihail Sturza. Une autre oeuvre élaborée maintenant est „Nos principes pour la réforme de la patrie“.

Parce que les autorités locales ont commencé à poursuivre de près l'activité des révolutionnaires, Alecsandri quitte la ville de Brașov a 5 juin, partant en Bucovine, ou est-il mentionné le 13 juin 1848.

Mais Alecsandri est aussi présent a Brașov avec ses oeuvres et sa personnalité encore après ce temps. A l'âge de soixante ans est-il fêté par Andrei Birseanu et par d'autres étudiants brachoviens, membres de la société „Jeune Roumaine“ de Vienne. An 1890 il est commémoré a Brașov à l'occasion de sa morte. Après cela, son oeuvre est souvent présent dans les festivités occasionnelles de la région de Brașov jusque aux nos jours.